

Світлана БІЛЯЄВА

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Наталя-Дануте БІМБІРАЙТЄ

Громадське об'єднання «Культурний центр Україна-Литва»

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ-ЛИТВИ XIV–XV СТ. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Історико-культурні взаємозв'язки України та Литви отримали особливого значення за часів Великого литовського князя Вітовта наприкінці XIV – першій чверті XV ст., що підтверджують матеріали археологічних досліджень пам'яток Північного Причорномор'я. Створення низки фортець на стратегічно важливих місцях оборонного значення, переправах, торгово-економічних шляхах відігравали важливу роль у процесах інтеграції культур, синкретичній культурі Східноєвропейського простору. Яскравим свідомством цього є матеріали фортеці Тягинь Низового Дніпра Херсонщини. Вона належить до кам'яних фортець замкового типу, має спільні риси із конструкціями інших фортець ВКЛ. У її будівельних комплексах знайдено плиту з геральдиком литовського походження, а також архітектурні деталі із декором східної сельджуцької культури. Речовий комплекс фортеці відбиває особливості військового спорядження литовського воїна (арбалетні болти), особливості аксесуарів побуту (накладки на шкіряні торби), зброю характерну для раннього етапу європейського озброєння (бомбарда, гарматне ядро), чисельні побутові речі, широко відомі в Східноєвропейському ареалі. Унікальною знахідкою є залізна булава зі свинцевим начинням, яка була і зброєю, і ознакою влади в Україні та Литві. Масові знахідки керамічного та скляного посуду, а також монет відбивають контакти з Кримом, Генуезькими колоніями. Простежуються торгово-економічні контакти з Польщею, про що свідчать знахідки монет польського короля Варненчика. Ознаки спільних історико-культурних контактів простежуються і на інших пунктах фортифікацій Вітовта.